

Danes bo otvorjeno v Columbusu posebno zasedanje državnega zbora

* Cena pšenici se je določila na 70c bušel.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

(AMERICAN HOME)

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER
Published daily except Sundays and Holidays

NAROCNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto \$5.50 Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.00 Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50
Za Cleveland po raznašalcih: celo leto \$5.50; pol leta \$3.00; četrt leta \$1.75
Za Evropo celo leto \$7.00, pol leta \$3.50.
Posamezna številka 3 cente.

Vsa pisma, dopise in denarne pošiljave naslovite: Ameriška Domovina,
6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. Henderson 0628

JAMES DEBEVEO and LOUIS J. PIRC, Editors and Publishers

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office
at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd, 1879.

88

No. 74, Tue., March 29th, 1932

Poslovanje v kongresu

Mr. SUMNERS: "Jaz govorim kongresmanom v tej zbornici brez razlike, kakšnega mišljenja so glede 18. amandamenta. Vam je dobro znano, da z vašim predlogom sedaj ne morete nikjer prodreti. Torej prinašate sedaj svoj predlog pred nas! Brez ozira kakšnega prepričanja ste tozadevno, vam mora biti znano, da tri četrtine držav še ni pripravljeno, da bi izpodbile obstoj 18. amandamenta. Absolutno ničesar ne moremo storiti v tej zadevi sedaj. Torej zakaj prinašate svoj predlog ob tem času, ko je potreben skupen nastop. Jaz ne morem videti ničesar pametnega v tem. Vsi skupaj se nahajamo v istem čolnu. Problemi lakote in stradanja, brezposelnosti in ekonomske nevarnosti so skupni problemi.

PREDSEDNIK: "Čas gospoda iz Texasa je potekel."

Mr. SUMNERS: "Gospod predsednik, jaz si vzamem še ostali dve minuti časa."

"Mokri ali suhi, vsi skupaj smo podobni množici ljudi, ki se nahaja v čolnu daleč proč od brega, in katera množica niti ne ve, kje je obrežje, in da dobro ve, da morajo vsi, ki se nahajajo v čolnu, skupno veslati, ako hočejo najti priliko priti do brega. Ali misite, da se kje na svetu dobijo ljudje, ki bi v enakem položaju se začeli medseboj pretepali, namesto da bi se skušali rešiti? Ali bo ta zbornica poslovala na ta način?"

"Večina justičnega odseka ni mislila tako. Večina justičnega odseka je bila prepričana, da ogromno delo, ki sedaj čaka ameriški narod je gledati, kako se reši ekonomska naša zgradba in politična zgradba našega velikega naroda. Danes ni čas ustvariti velik boj radi prohibicije, ko je vsakomur znano, da se absolutno ničesar ne more narediti tozadevno. "Apeliram na mogle in suhe: nikar se ne spoprimo v boju v trenutku, ko nam je vsem potrebna največja edinost."

Tu je udarilo kladivo.

Mr. LINTHICUM: "Gospod predsednik, pol minute časa oddajam kongresmanu La Guardia iz New Yorka."

Mr. LaGUARDIA: "Gospod predsednik, pod načinom vlade, pod katero živimo, se nahaja zadnja beseda in absolutna kontrola vlade Zedinjenih držav v rokah ameriškega naroda. Ljudje v Zedinjenih državah imajo pravico dognati, kakšno stališče zavzemajo njih zastopniki v kongresu, s tem, da zastopniki glasujejo, da dobijo ljudje direktno pravico glasovanja. Ljudje naj dobijo priliko, da izrazijo svoje mnenje tozadevno, in to priliko jim je doslej zanika poslanska zbornica kongresa. Ako je bilo pravilno od strani kongresa, da je razposlal prohibicijski amandament na legistlaturo držav, predno smo vedeli, kaj pomeni narodna prohibicija, je gotovo pravilno tudi sedaj, ko imamo 12 let skušnje za seboj, da predložimo narodu vprašanje, ali je prohibicija uspeh ali fiasko."

"Rekord prohibicije je bil pred nami in se nahaja sedaj tu, in 145 članov te zbornice je zahtevalo, da se prohibicijsko vprašanje predloži narodu. Teh 145 članov zastopa 43,000,000 ljudi v Zedinjenih državah. Dajmo narodu v odločitev, in volji naroda se bomo uklonili."

Tu je padlo kladivo.

Mr. LINTHICUM: "Gospod predsednik, preostanek mojega časa odstopam gospodu iz Pennsylvanije, Mr. Becku."

Mr. BECK: "Gospod predsednik, vprašanje pred nami je jako priprosto. Tu se ne gre za to, koliko je vreden ali nevreden 18. amandament, tu se gre za vprašanje, ali ima ameriški narod pravico odločevati o svoji lastni usodi. Oni, ki nasprotujejo zahtevi, da se zadeva prepusti narodu v končno rešitev, verujejo v teorijo, da je 18. amandament za večne čase veljaven za ameriški narod. Oni pa, ki so za predlog, ki nasprotujejo zahtevi, da ima ameriški narod od generacije do generacije pravico odločevati o kakovosti svoje vlade in svojih postav. Ako ameriški narod nima take pravice, tedaj je demokracija sleparstvo in naveden humbug."

"V resnici je čudno, da suhači danes verujejo v nezmotljivost 18. amandamenta in trdijo, da narod ne more glasovati o njem, kajti ko so uvedli 18. amandament, so bili popolnoma drugačnega mnenja, dasi so s svojim amandamentom uničili kardinalni princip ameriške ustave — lokalno samovlado. Ako nedoslednost v tem oziru, od strani suhačev, ne dokazuje ničesar, tedaj lahko pokličemo na pomoč elementarne principe naše vlade in najbolj plemenite tradicije ameriškega naroda, da dokažemo, da so Amerikanci od svojega začetka smatrali pravico spreminjati svojo vladno kot svojo neporečno pravico, in sicer kadarkoli, ob vsakem času, kadar se jim to zdi primerno. V slavni "Izjavi Neodvisnosti" je nesmrtni Thomas Jefferson enkrat za vselej dokazal in pribil to pravico ameriškega naroda."

"TRI SESTRE"

V nedeljo, 3. aprila, priredi je znal na tako lep način opisano društvo "Orel" v Knausovi dvorani kmetske običaje v igri "Tri sestre". Kdor je že videl to igro, dejansko igro "Tri sestre", ki jo mu je gotovo priljubljena in jo je spisal pokojni pisatelj Krek, bo zopet rad enkrat videl. Kdor pa je tako ljubil slovenski narod je pa še ni videl, je pa tudi vreden in se boril za njega do zadnjega no, da pride pogledat in gotovo diha. On je dobro poznal kmetske zadovoljstva. V igri "Tri sestre" stan in ga tudi ljubil, zato pa "stre" je vse polno kmečkega hu-

morja, ki na vesel in naraven način predstavlja, kako so se dekle kleta možile, in kako so bile zadovoljne s svojimi možički in obenem tudi s zakonskim stanom. Igra "Tri sestre" je jako podučljiva in jako primerna za sedanje čase, ki se, skoro bi rekli, ženi ali možu le vse zato, da bi bil "good time." Ljubezen pride malo v poštev, zato ima pa tudi zakon dostikrat slabe posledice in namesto veselja in zadovoljstva pa pride žalost in nezadovoljstvo, to pa zato, ker ni ljubezni in blagoslova božjega. Kjer je ljubezen tam je mir, kjer je mir, tam je Bog, in kjer je Bog tam ni nadlog, tako pravi pregovor. V igri "Tri sestre" so izbrane najboljše moči, katere tudi igra zahteva, in te igralne moči vam zagotavljajo da boste zadovoljni.

V igri nastopajo sledeče osebe in sicer: Očeta "treh sester" (premožen kmet) bo predstavljala Stanley Frank, ki je že po postavi pravi karakter in bo vlogo rešil v zadovoljstvo občinstva. Heleno, njegovo ženo (seveda, začasno) pa bo predstavljala Mary Alič, ki bo tudi pravi gotovo na mestu. Majdo, to je pa ena izmed treh sester, bo pa igrala Albina Vahčić; je pa tudi kakor nalašč, bi rekli, rojena za tako vlogo, in ni dvoma da bi ne rešila svoje vloge A. 1. Špela je tudi ena izmed treh sester. To bo pa predstavljala Josephine Perpar. No, ta pa ta, o tej pa ni govora. Saj jo že cenjeno občinstvo pozna mnogo let kot izborni igralnik in pravi, da bo pokazala v nedeljo kaj se pravi Orlov špelo igrati, le pripravite se. Ana je pa tretja sestra, ki jo bo predstavljala Marjetka Tomažič. O tej pa ni govora, saj jo poznate, in pravi da bo v nedeljo občinstvo še posebno očarala s svojim pristnim nastopom in da bo pokazala možu kdo je glava, in da ga bo ugnala v kozji rog, (bomo videli.) Anton je pa seveda, bi rekli, skoro pol škrica, no zakaj bi pa ne bil, saj je organist blizu naše fane, in obenem pa tudi zaslužni Orlovo Ano, ki pa tudi malo bolj cika na gospo kot pa kmečko, zato mu je pa vseč. In tega Antona bo predstavljala Rudi Grm ml., in obeta da bo pokazal Ani kaj se pravi oženjen biti (bo boj). Gabrov France je sin kmetskih staršev, delaven in miren fant, in se mu špela tako dopade, pravi da mora biti na vsak način njegova in tega Franceta bo predstavljala Frank Kuret, ki je v resnici vzor fanta, kakoršen mora biti, in pravi da on že ve kakšno nevesto mu je treba na tak grunt kakor je njegov. Jero, večletno služkinjo pri Gabrovih, bo pa igrala poznana kot dobra igralka že iz prejšnjih let Mary Osredkar (Sodnikar) in pravi da bo že pokazala Francetu, ki jo je pogljal iz hiše brez vzroka. Prošnjaka pa bo predstavljala John Petrič, ki pa tudi garantira za vso svojo častjo, da boste zadovoljni z njim, torej vsi igralci garantirajo, da bodo zadovoljili avdijenco s svojimi nastopi in z igro "Tri sestre."

Torej cenjeni rojaki in rojakinje širom Clevelanda in okolice, ne zamudite in ne prezrite te krasne in sijajne prireditve, saj mogoče ni več daleč, ko bi še mogoče želeli videti kako slovensko predstavo pa jo ne bomo mogli, ker časi se spreminjajo in bolj in bolj se pogrezamo v tuj narod, in se odtujujemo našemu milemu slovenskemu in materinemu jeziku. Oh, kako hud udarec bo za nas Slovence, ki smo prišli preko morja, ko ne bomo videli več domačih predstav in ne več slišali odmevov milih slovenskih melodij. Saj zdaj tega ne vemo, občutili bomo potem, ko bo minulo.

Nekot sem govoril z Mary Grdinovo, kmalu potem, ko se je poročila in se je preselila iz Clevelanda nekam ven menda v Nottingham, in sem ji rekel, kako da ji je prijetno tam živeti, ki je tako lepo in mirno, pa mi odvrne. "Ne," pravi, "ravno nasprotno, dolčas mi je po Sloveniji, ker ne čujem več slovenske pesmi, in več ne slišim, da bi kdo zavriskal ponoči, po tem mi je dolčas. Tam je vse preveč mirno in tuje." Prejšnje čase so imeli fantje namreč to navado, ko so odhajali domov mogoče od Grdinata ali od Ahčina ali od Travnikarja, da so se malo veseli prišli za rame in kako domačo slovensko rekli, doli po Norwood ali pa po St. Clairju in na konci pesmi seveda tudi malo zavriskali in to je bilo vse tiisto hudo, kar so imeli na sebi, in potem je tožila Mary, da ji je dolčas. Verjamem, ali kaj imamo danes? Ali je tudi lepo slovensko petje? Ali tudi kdo zavriska? O, ne, danes je vse kaj drugega. Če greš pozno ponoči po ulici, saj se ti jeziijo lasje predno prideš domov. Vse tuje in divje. Ne pozna te nihče več, da si Slovenec, in tako pojde naprej dokler ne bomo izčrpani.

Naj še omenim en slučaj, ki sem ga doživel za časa svetovne vojne, tu v Clevelandu. Dobim namreč neko pismo iz Japonskega, ki pa je bilo pisano v nemškem jeziku. Kdo mi piše, si mislim, in ko prečitam, vidim, da mi piše neki nepoznani prijatelj, rojak iz ujetništva na Japonskem. Piše mi sledeče: "Dragi nepoznani prijatelj in rojak, prosim Te, ako Ti je mogoče poslati kak slovenski časopis ali knjigo, ker sem tukaj v tujem kraju v ujetništvu, kjer ne dobim nobene slovenske stvari, pa mi je tako dolčas! Prosim Te, pošlji mi, ako Ti je mogoče, in ako dobim kaj slovenskega bom poljubil, poljubil!" Tako mi je pisal, da so jim vse pobrali, kar so prinesli seboj in da iz domovine ne dobijo nobene stvari, ker je prepovedano, le iz U. S. A. jim je bilo dovoljeno sprejemati časopise, knjige in pisma. In res sem mu poslal nekaj listov Amer. Domovine in še nekaj drugih in ko mi odpíše, pravi, da je bila prva njegova stvar, da je poljubil kot svetinjo, da ni vedel poprej, da bo kedaj tako želel domače slovenske stvari. Moj naslov je dobil slučajno spravljeno v nekem žepu, ki ga je dobil v nekem ameriškem časopisu in drugo so jim pobrali. Vidite, tako in enako se bo godilo tudi nam čez čas. Zdaj imamo še zaklad, a imeli ga ne bomo dolgo, ako ga ne bomo znali čuvati. Čuvali ga pa bomo s tem, ako bomo posečali naše prireditve, in jim s tem pomagali, da se čim dalj časa ohrani in zdrži. Ako boste posečali naše prireditve, s tem pomagajte tudi slovenskemu časopisju, da se dalj časa vzdržuje v slovenskem jeziku. Ako ne, bo odpadla list za listom in končno bo ostalo samo še deblo, ki ga bomo samo gledali in ne bomo vedeli kaj je na njem. Ako se udeležujete predstav, s tem tudi pomagajte našim narodnim podjetjem, ki so zgrajeni za nas Slovence in ako jih mi ne bomo podpirali, bodo kmalu gospodarili tuji v njih.

Društvo Orel dela vedno in bo vedno delalo za korist naše krasne stavbe, hiše božje, cerkve Sv. Vida, in ako vi pridete na našo Orlovsko prireditev ste s tem storili svojo dolžnost in ste pomagali fari in svoji cerkvi in obenem se sami sebe prav pošteno zabavali. Ali ni to dobro delo? Upam da ne boste prezrli ta moj dopis in tudi ne naše prireditve, ki se vrši v nedeljo 3. aprila v Knausovi dvorani in jo napolnili do zadnjega kotička. Na programu je lepa igra in izvrstna godba pod vodstvom Tomaža Oblaka. Po igri bo prosta zabava in ples in tudi proti suši bo mo zavarovani. Kaj bo pa Marinkotova Mary spekla, o tem pa še ne govorim, ampak pravi, da bo nekaj posebnega, kar zna samo ona. Toraj pridite na Belo nedeljo v Knausovo dvorano in ne bo vam žal, pili bomo, peli, pa malo se zavrteli: rija rija raje, rija rija raje. Bog živi!

Frank Sodnikar.

* 105 godbenikov simfoničnega orkestra v Chicagi, je bilo odslovljenih. Vzrok — kriza.

Ko smo bili še tlačani

Štiri dolensjske grče, ki doživljajo skoro eno stoletje

Poročevalec ljubljanskega kreslinso gobo in kamen ter žepčeno nit; svetili pa smo z leščerbami.

"Slovenca" je obiskal in govoril s štirimi dolensjskimi grčami, ki jim teče starost na sto let in ki vedo mnogo zanimivega povedati iz svojega življenja. Življenje naših ljudi pred skoro 100 leti je tako zanimivo, da smo intervju ponatisnili in ga prinašamo tudi čitateljem Ameriške Domovine, ki jih bo stvar gotovo zanimala, zlasti naše Dolence.

Med Višnjo goro in Grosupljem leži v prijazni dolinici župnija žalna. Ime kraja je najbrž v sorodu z imenom "žale": kraj oz. dolina, kjer so pokopavali mrličke. Nekateri izmed župljanov dosežejo prav visoko starost.

Danes naj navedem dve desetletni dolensjski grči. Vsa-kega sem poprosil za kratek razgovor. Najprej sem se oglasil na Blatu št. 12 pri "Kukčevih", kjer živi stari Janez Zrnc. Mož je sedel na gorkem zapeku in pripovedoval svojim vnukinjam to in ono iz mladostnih dni.

Rodil se je 13. decembra 1941. V njegovi hiši je bila v prejšnjih časih gostilna, ko se ni bilo železnice in je bilo po drž. cesti več prometa. Mož se je spominja tlake in desetine, ki so jo morali dajati bližnjemu gradu v Pra-pročah (Lichtenberg): dajali so desetino od živine, žita in čebelnih panjev. Grad je imel tudi svojega stalnega duhovnika, ki je maševal v grajski kapeli. Sem so hodili k maši tudi ljudje iz okolice. Isti duhovnik je tudi poučeval vaško mladino v branju in pisanju. (Tedad je bila namreč prava šola samo v Šmarju in Višnji gori.) Ko pa tega ni več bilo, ker je začel grad propadati, so otroci hodili k pouku v žalno na neki skedenj in v cerkev. — Vprašal sem ga, kaj še ve iz poznejše dobe gradu Praproče.

"Ko je umrl stari grof — meni je bilo takrat približno 6 let — je grofica vzela za moža nekoga Matevžka, ki je bil v gradu zaposlen kot hlapec. Kakor so pripovedovali, ni seveda kot hlapec znal brati: nekoč se je s kožičjo peljal v Ljubljano in tam šel v neko boljše gostilno jest. Natakara mu prinese "bukve" (t. j. jedilni list) in vpraša, kaj naj prinese. Ker ga je bilo menda sram povedati, da ne zna brati, je rekel: "Vse, kar je gori napisano." Seveda je precej dobil na mizo in je moral globoko seči v žep. — Ko sta ta dva lastnika umrla — otrok nista nič imela — je grad kupil grof Lichtenberg. Kmalu pa je začel grad propadati kot mnogo drugih gradov, tako da je bilo končno vse razprodano. Vidite, kako hitro lahko zapusti sreča človeka!"

"Kako ste pa živeli," sem ga pobaral, "da ste tako visoko starost dosegli?"

Mož mi korajžno odgovori: "Ja, veste, včasih smo vse drugače in bolj priprosto živeli. Včasih je bilo tudi hudo, včasih pa zelo prijetno. Posebno hudo je bilo nekaj let po odpravi tlake in desetine (t. j. p. l. 1848.): vrstilo se so se slabe letine druga za drugo; krompir sem lahko ves dan kopal, pa ga je bilo zvečer toliko, da sem ga lahko sam domov prinesel. V Ljubljano smo hodili po otrobe, jih doma presejali in imeli tisto za kruh — lahko si mislite, kakšen je kruh iz mekin — pravzaprav smo kruha bolj malo pekli; največ smo jedli močnik in krompir. Nekaj let nato je razsajala zelo huda bolezen — kolera, vsled katere jih je zelo mnogo pomrlo, tako da so po dva mrliča devali v eno jamo. Potlej je bilo spet boljše."

Petroleja nismo poznali, kofeta in "tega sladkega" tudi ne. Obleda je bila preprosta: boljši se nosili irhovino, revnejši pa domače platno, katerega smo pobarvali z neko črno prstjo, ki smo jo dobili nad vasjo; če je bil dež, je šla barva seveda preč; smo pa zopet namazali. Vžigalic nismo poznali, ampak smo rabili

Če verjamete al' pa ne.

Predsednik Hoover je razpisal nagrado za pesem, katere vsebina bi razveselila srce, vtila novega poguma v te težke čase. Tudi jaz hočem biti deležen nagrade in po dolgem premišljevanju sem mu poslal tisto našo pesem: Za čašo vinca rujnega, pošten kristjan življenje da... Upam, da bom dobil jaz prvo nagrado, in če je ne bom, bo pa vsaj Hooverja malo pogrela.

Na Bavarskem bodo izdali kovani denar v počast in spomin slavnemu nemškemu pesniku Goetheju. Oh, da bi jih hoteli kovati tudi v tej kontri v počast in v podporo brezposelnim!

Bivši ameriški predsednik Coolidge (Kulič) je zapisal v nekem mesečniku: Ako se hočemo izkoptati iz sedanje krize, moramo nekaj prav hitro ukreniti... Bajgali, pa jo je pogruntal gospod Kulič. Samo pozabil je zapisati, kaj bi naj ukrenili.

"Kako pa da imaš glavo tako zatečeno?" vpraša Tone ongavega Janeza, ki je bil korenjak, da mu ga ni bilo para.

"Včeraj me je konj udaril." "O, tako? Saj se mi je res čudno zdelo, ko sem videl prele tvojega rujavca da šepa."

Bebiček stoji pred veliko stensko uro in jo pazno ogleduje. Pa ga vpraša mama: "No, kaj se ti ura tako dopade, da jo tako gledaš?"

"Fletno se mi zdi, da je ura tako vesela," odgovori bebiček.

"Kako vesela?" "No, ker tako veselo z repon maha."

V mestu pride cirkus, ki ima seboj mnogo divjih živali. Proti večeru se zgasi pri ravnotežju meščan, ki ga nagovori: "Vi, slišite, ali bi jaz lahko prenočeval danes v levji kletki?"

"Nikakor! V kletki prenočujejo levi."

"To je vseeno." "Toda levi so radi dolge vožnje zelo nemirni."

"To je vseeno." "Poleg tega sta v kletki dva leva, katere sam šele pred kratkim dobil iz džungle in sta še čisto divja."

"To je vseeno." "Kaj nima nobenega stanovanja, da hoče spati med levi?"

"Seveda ga imam." "Zakaj pa potem ne spiš doma?"

"S ženo sem se skregal."

"Teh zdravil," reče zdravnik bolnici, "vzemite na dan pet čajnih žličk."

"Pet čajnih žličk? To je nemogoče, gospod doktor."

"Zakaj je nemogoče?" "Zato, ker imam samo tri doma, novih pa zato ne bom šla kupovat."

Navada je, da se za rojstni dan tega ali onega speče torta, na katero se postavi toliko sveč kolikor let ima slavljeneec. Tega je vsak slavljeneec zelo vesel, ampak še bolj bi bil, ako bi na mizo postavili eno svečo in postavili okrog nje toliko tort, kolikor let šteje godovnik.

Janez je zelo bolan. Žena je poklicala zdravnika, ki bo prišel vsak čas. Ob bolniški postelji sedi njegova žena in ga tolaži. Hipoma žena vstane in hoče iti iz sobe.

"Kam pa greš, draga žena?" jo vpraša mož.

"V kuhinjo grem, da pišem tvojji materi, kako zelo si bolan."

"Le piši ji, le," odgovori soprog.

Žena gre in začne pisati. Čez par minut pa pride nazaj in vpraša moža: "Janez, ali se piše pogreb z veliko ali z malo začelno črko?"

(Balle na 3. strani).

KO SMO BILI ŠE TLAČANI

(Nadaljevanje iz 2. strani)
vere, kakor sedaj, zato pa je tako hudo."

Prav lepo sem se zahvalil zgornji stari, ki še vedno kljub visoki starosti hodi precej daleč k maši in opravlja domača dela. Ob odhodu mi je še rekla: "Naj ne vreme kaj popravijo, da bom spet mogla na gorko sonce in k ljudem, ko mi je tako dolgočas!"

Tretja naša znanca je Mohar Marija, stanujoča v bližnji vasi Zagradec št. 15. Ker je ležala v postelji, je nisem hotel dolgo nadlegovati.

Rodila se je 15. febr. 1841. že 18 let stara se je poročila. Može je že pred več leti umrl. Imela sta 10 otrok. Zena je zdaj drugače zdrava — leži bolj zadržano starosti in mraza — ni čudno, saj še zdaj najraje je žganec z zeljem ali mlekom. V prejšnjih letih je morala veliko prestat, zlasti ker ni bilo moza. Hiša je štirikrat pogorela; najhujši požar je bil zadnji, ko je skoraj celva vasa pogorela. — Gradu Boštanj so morali tudi dajati desetino; valpet je pobiral snope; v Čušperk pa so dajali kokoši.

Ko še ni bilo vlaka je peš hodila v Ljubljano in rokav in na glavi domače pridelke. Ob tej priliki je povedala, da so ljudje takrat, ko je peljal prvi vlak, rekli da bo hudo na svetu, ko bo "železna kača" hodila po tleh.

Zenica je zelo pobožna; vedno je gojila veliko rož za cerkev. Obiskala je skoraj vsa bolj znana božja pota po Kranjskem. K maši je do te zime še vedno hodila. Sedaj pa prav vestno zanjo skrbi njena nečakinja.

Zadnja, najbolj čila po duhu in telesu pa je Koželj Jera, doma iz Luč št. 26, ki pa sedaj stanuje pri moževem nečaku v Zagradcu.

Luč sveta je zagledala 20. okt. 1842 v Novi vasi pri Višnji gori. 37 let stara se je poročila v Luče. V zakonu se je rodilo 6 otrok, od katerih sta šla dva v Ameriko. Moža že precej časa ni več med živimi.

Potem je začela pripovedovati: "V šolo nisem hodila, ker je bilo treba v Višnji gori plačevati za pouk — oče pa ni imel denarja; nekoliko sem se sama naučila brati. Novo vas je hudo stiskala tlaka in desetina, ki so jo morali dajati za prej omenjenemu gradu Praporčec. Ko pa je bilo vse to odpravljeno, je po celi deželi zavladalo veliko veselje."

Ob tej priliki sem izvedel par zanimivih verzov, ki so takrat nastali:

Desetina in tlaka je preč,
kmet ne bo delal več.
Gospod kmeta grdo gleda,
kmet gospoda ko medveda;
ko bi imel na tlako it',
rajši si gre začka ubit,
ki sili v pšenico in rž,
da bi se zredil brž.

Nato je nadaljevala: "Nekaj let po odpravi tlake se nam ni ravno dobro godilo; oče je bil za desetino grofu v Praporčah dolžan 100 goldinarjev; ker jih pa ni mogel plačati, je moral dati 100 seznjev drv. — Gosi v Novo vas so večkrat prišli kakšni gospodje in drugi potniki. K našemu očetu je prihajal tudi Marko Jurčič iz Muljave, oče tistega Jurčiča, ki je "bukve delal" t. j. pisatelja Jos. Jurčiča. Nosil je žganje po vaseh: "očem ga dat' po 8 krajcarjev," je govoril po kostanjeviško. Tudi sama sem dobro poznala Jurčičevega gospoda, ker sem bila večkrat na njegovem domu, kjer je bila neka moja znanca poročena z njegovim bratom Toneom. Ta mi je dal knjige, ki jih je brat spisal in smo jih z velikim veseljem prebirali. Tudi gospod sam je prihajal v našo vas; bil je zelo priazen, samo škoda, da ga je smrt tako hitro pobrala.

Vidite, tako se svet vrti in izpreminja. Zame pa je sedaj največje veselje skrbeti in varovati otroke."

Res je bila kopica nečakovih otrok okoli nje, ki je še popolnoma zdrava in ni bila nikoli bolna. Še sedaj najraje je žganec, zelje ali močnik, kave in čaja pa ne mara. Tudi še dobro vidi in ne rabi nobenih očal pri branju. Ob odhodu sem ji želel, naj ji Bog da dočakati še dosti let.

DAVČNI URAD IN KRAVE

Pri nekem veleposestniku v mestu Kalvarja na vzhodnem Poljskem se je lepega dne oglašila sodni eksekutor in predložil poslednji opomin, da mora veleposestnik takoj plačati zaostanek v davkih 7000 zlotov, približno 40 tisoč dinarjev.

Kako je bil sodni eksekutor presenečen, ko ga je veleposestnik prijazno povabil na kosilo. Po obili jedi in pičaji je gospod eksekutor zopet zavzel svoj zahtevo. "Dragi gospod, niti počenega groša nimam pri hiši," mu je odkritosrečno odgovoril gospodar. — "Če ne morete plačati, sem pač prisiljen izvršiti rušenje," je zagrozil uradni organ. "Vzemite karkoli hočete, vse vam je na razpolago. Ni drugega izhoda, kajti denarja nimamo!"

Kaj storiti? Vsled gostoljubnega sprejema se je sodni eksekutor malo obotavljal, končno pa je zarubil 150 krav. Na napovedani dan sodne ruševni so odgnali vseh teh zarubljenih 150 krav na semenj na javno dražbo. Nastop 150 krav pod nadzorstvom uradnih oseb je v mestu vzbudilo splošno senzacijo. Zanimanje za to nenavadno prodajo je izredno veliko, vendar se je posrečilo prodati samo eno samo kravo za malenkostno vsoto zlotov.

Sodni in davčni organi so bili v največji zadregi. Po telefoničnem posvetovanju s predstojniki so sklenili odgnati krave zopet v hleve gospodarja. Ko so utrjeni in vsled neuspeha nerazpoloženi eksekutorji prignali pozno zvečer krave na posestvo, so našli vsa vrata zaprta. Po dolgem trkanju se je pojavil posestnik, da zarubljenih krav ne vzame nazaj, češ, da je zelo zadovoljen, da je končno poravnal dolžni davek. Po dolgem pogajanju so posestnika vendar omehčali v toliko, da je pristal na to, da sprejme krave v oskrbo pod pogojem, da mu erar plača dnevno za vsako kravo en zlot za prehrano do prihodnje javne dražbe. Ko se je čez dva meseca vršila ponovna dražba, se je pokazalo, da so stroški posestnika mnogo večji od dolžnih davkov. Posestnikovi stroški so glasom pogodbe znašali 9000 zlotov, davek pa 7000 zlotov in erar bo moral sedaj plačati 2000 zlotov posestniku ali pa jih računati na konto prihodnjih davkov.

Položaj v Evropi je zelo nemiren in resen

Washington, 28. marca. Silas Strawn, predsednik Trgovske zbornice Zedinjenih držav, se je pravkar vrnil s potovanja po Evropi. Obiskal je Anglijo, Francijo in Nemčijo. Izjavil je, da je najbolj važno vprašanje danes na svetu vprašanje vojne odškodnine. Svetovna gospodarska depresija ne bo prenehala, dokler to vprašanje ne bo končno pravilno rešeno. Položaj v Nemčiji je skrajno resen in nadvse težaven, v Angliji so se razmere nekoliko zboljšale, a Francija je začela ravno sedaj prav resno čuti posledice svetovne krize.

Rusi so oddali večje naročilo Nemcem

Berlin, 28. marca. Kot se poroča iz Essena, so zastopniki sovjetske vlade oddali nemškemu industrijam v Porurju naročila za 300.000 ton izvršnega železa, in kot se poroča, sledi v kratkem nadaljnje naročilo za 200.000 ton. Ruska naročila porurjskim nemskim industrijam znašajo letos že 300.000.000 mark.

POSLOVENIL DR. A. R.:

CARSKI SEL

Mihael Strogov in Nadja pa se nista vozila sama po cesti iz Perma v Jekaterinburg. Takoj na prvi postaji je carski sel izvedel, da se nekdo vozi pred njim. Ker so bili konji na razpolago, se za to ni dalje menil.

Tekom dne sta se Mihael Strogov in Nadja nekolikokrat ustavila samo zato, da se odpočijeta konji in sama zaužijeta potrebno hrano. Na poštah postajah se dobi hrana in prenočišče. Kjer pa ni pošte, je hiša ruskega kmeta prav tako gostoljubna. Ruske vasi so druga drugi podobne: vsaka ima kapelico z belimi zidovi in zeleno streho. Tulec v njih lahko potrka na vsaka vrata, in vsaka se mu odpro. S smehljajočim se obrazom hiti seljak došlemu gostu naproti in mu nudi roko. Postreže mu s kruhom in soljo ter postavi preden samovar. Gost je v njegovi hiši kakor doma. Če bi bilo treba, bi se družina umaknila iz hiše, samo da njemu napravi prostor. Ako pride v hišo tulec, je sorodnik vseh, "ker ga pošilja Bog."

Kakor bi ga nekaj sililo, je Mihael Strogov proti večeru vprašal poštarja na neki postaji, kdaj se je odpeljal voz, ki je bil pred njim.

"Pred dvema urama, očka," mu je odgovoril poštar.

"Ali je kočija?"

"Ne, telega."

"Koliko potnikov?"

"Dva."

"Ali se vozita brzo?"

"Orla."

"Hitro zaprežite!"

Mihael Strogov in Nadja sta sklenila, da se ne ustavita niti eno uro in da se bosta vozila vso noč.

Vreme je bilo še vedno lepo, toda čutilo se je, kako je ozračje postajalo težko in se nasičevalo z elektriko. Zvezdnih žarkov ni zastiral sicer noben oblak, toda zdelo se je, kakor bi se iz tal vzdigovala gorka para. Bati se je bilo, da v gorovju nastane strašna nevihta. Mihael Strogov je dobro poznal vremenske znake. Zato je že naprej čutil bližajoči se boj elementov, ki ga je zelo skrbel.

Noč je bila mirna. Vkljub sunkom taratajke je mogla Nadja spati nekoliko ur. Ker je bila streha napol privzdignjena, je bilo vsaj nekoliko mogoče vdihavati zrak, ki so ga pljuča željno iskala v dušljivem ozračju.

Mihael Strogov je bdel vso

noč, ker ni zaupal voznikom, ki le preradi zadržujejo na svojem sedežu. Na postajah in na poti ni bila izgubljena niti ena ura.

Drugi dan, 20. julija, proti osmi uri zjutraj so se na vzhodni strani pokazali prvi obrisi uralskega pogorja. Vendar je bilo mogočno gorovje, ki loči evropsko Rusijo od Sibirije, še tako daleč, da ga ni bilo mogoče doseči pred večerom. Čez pogorje je bilo treba potovati naslednjo noč.

Podnevi je bilo nebo oblačno in vsled tega temperatura nekoliko nižja. Vreme pa je, bilo zelo viharo.

V takih razmerah voziti se ponoči čez pogorje ne bi bilo pametno. Mihael Strogov bi bil tudi čakal, ako bi bil smel. Ko ga je na zadnji postaji voznik opozoril na grmenje tam daleč v pogorju, je vprašal samo:

"Ali je telega še vedno pred nami?"

"Da."

"Koliko?"

"Približno eno uro."

"Naprej! Trikratno napitnično dobiš, ako bomo jutri zjutraj v Jekaterinburgu!"

DESETO POGlavJE

Nevihita v uralskem pogorju

Uralsko pogorje med Evropo in Azijo je dolgo skoro 3000 vrst (3200 km). Po tatarsko se imenuje Ural, po rusko pa Pojas. Obe imeni sta primerni, ker obe značita "pas." Začenja se ob obrežju Severnega morja in sega do obale Kaspiškega jezera.

Mihael Strogov je moral čez to gorovje, ako je hotel priti iz Rusije v Sibirijo. Kakor smo že omenili, je bilo pametno, da si je izbral cesto, ki drži iz Perma v Jekaterinburg ob vzhodnem pobočju uralskega pogorja. Ta cesta je bila najizloženja in najvarnejša, ker je bila trgovska pot za vso srednjo Azijo.

Gorovje se je dalo prevoziti v eni noči, ako ni bilo ovir. Zal, da je grmenje in izredno soparno soparno ozračje napovedovalo silno nevihto.

Mihael Strogov je gledal na to, da kolikor mogoče zavaruje svojo mlado spremljevalko. Streho taratajke, ki bi jo bila lahko odnesla nekoliko močnejša sapa, je privezal na ogrodje z vrvmi, ki so se križale nad njo. Konje je dal pripeti z dvojnimi konopci in osnike oviti s slamo, da bi kolesa bolj držala in da bi neizogibni sunki ne bili tako močni. Končno je ukazal prvi in zadnji del voza, ki sta bila vsak zase pribita na pod taratajke, zvezati se med seboj z močno soro.

Nadja je zopet zavzela svoj prostor v taratajki in Mihael

Strogov se je usedel poleg nje. Pred streho, ki je bila popolnoma razpeta, sta visela dva usnjena zastora, ki naj bi potnika kolikor toliko ščitila pred dežjem in viharjem.

Na levi strani voznikovega sedišča sta bili pritrdjeni dve veliki svetiljki. Medli žarki svetlobe, ki so padali poševno na pot in jo le slabo razsvetljevali, so vsaj označevali kraj, kjer je bila taratajka. Zato se ni bilo treba bati, da trči ob kak voz, ki bi se ji slučajno pripeljal nasproti.

Mihael Strogov je torej ukrenil vse, kar se mu je zdelo potrebno za tako nevarno noč.

"Vse je pripravljeno, Nadja," je dejal Mihael Strogov.

"Odriniva!" je odgovorila mladenka.

Mihael Strogov je ukazal vozniku, naj požene, in taratajka se je začela pomikati po prvih obronkih uralskega pogorja.

Bilo je ob osmih zvečer, sonce je vprav zahajalo. Dasi v onih krajih mrak traja precej dolgo, je bilo vendar že zelo temno. Zdelo se je, da ogromna množina pare, ki je ni ganil niti najmanjši vetreček, nebesni svod pritiska k tlom. Zračne plasti, ki se niso gibale v vodoravni smeri, niso mirovale v navpični smeri, zakaj njih razdalja od tal se je očividno manjšala. Posamezni pasovi so se svetlikali v čudni svetlobi in tvorili loke 60—80°. Zdelo se je, kakor bi se vsled orkana v višini polagoma bližali zemlji, se zoževali in hoteli objeti gorovje. Cesta je peljala naravnost v te velikanske in goste oblake; v kratkem je morala biti sredi njih. Ako bi se ne ulil dež, bi prišla taratajka v tako meglo, da ne bi mogla naprej, ker bi bila v nevarnosti, da se prekucne v prepad.

Ural dosega komaj srednjo višino; najvišji vrh ne meri čez 5.000 čevljev (1.560 m). Večnega snega tam ni. Sibirski zima čudni svetlobi in tvorili loke 60—80°. Zdelo se je, kakor bi se vsled orkana v višini polagoma bližali zemlji, se zoževali in hoteli objeti gorovje. Cesta je peljala naravnost v te velikanske in goste oblake; v kratkem je morala biti sredi njih. Ako bi se ne ulil dež, bi prišla taratajka v tako meglo, da ne bi mogla naprej, ker bi bila v nevarnosti, da se prekucne v prepad.

Kakor pa je potovanje čez uralsko pogorje lahko ob lepem vremenu in pri belem dnevu, je težko in nevarno, kadar se naravne sile bojujejo med seboj in človek zaide v to strašno borbo. Mihael Strogov je že skusil nevihto v Uralu. Vedel je, da je prav tako nevarna kakor so nevarni sneženi mateži, ki pozimi divjajo po gorah.

Ob odhodu še ni deževalo. Mihael Strogov je odgrnil usnjene zavese taratajke, gledal predse in opazoval obe strani ceste, po katerih je trepetajoča luč svetilke risala pošastne podobne. Dočim je Nadja prekrizanih rok in nepremično zrla predse, se je njen spremljevalec neprestano nagibal naprej in opazoval obenem nebo in zemljo.

Ozračje je bilo popolnoma mirno, toda grozeče. Niti najmanjši delček zraka se ni premaknil. Človek bi bil dejal, da napol zadušena narava ni več dihala. Vse je bilo popolnoma tiho; slišalo se je le drdranje koles, ki so drobila cestni pesek, škripanje glav in ogrođja taratajke, hropenje konj, ki so lovili sapo, ter topotanje njihovih kopit, pod katerimi so se kresale iskre.

Cesta je bila popolnoma prazna. Taratajka ni srečala ne pešca ne jezdeca ne voza v ozkih uralskih soteskah. V gozdih ni bilo opaziti niti enega oglarskega ognja, v kamolomih niti enega delavskega taborišča, v lesovju niti ene pozabljenke kočice. Za potovanje čez gorovje v takih razmerah je bilo treba razloga, ki ni dovoljeval ne omahovanja ne odlašanja. Mihael Strogov ni omahoval. Saj tudi ni mogel; toda — in to ga je začelo zelo skrbeti — kdo se vozi v telegi pred njim in kakšen vzrok mora imeti, da je tako predrzen?

Mihael Strogov se je za nekaj časa globoko zamislil. Prot enajsti uri se je začelo bliskati in ni prenehalo nič več. V hipni svetlobi bliskov so se prikazovali in izginjali mogočni bori, ki so stali v skupinah ob cesti. Ako se je taratajka približala robu ceste, tedaj so zarečeli oblaki razsvetljevali globoke prepade. Od časa do časa je postalo bobnenje voza močnejše; drdral je čez most, ki je bil nedavno iz površne obtesanih hlodov napravljen čez kak jarek. Cim više so se vzpenjali, tem silnejše je postajalo enozvočno šumenje v zraku. Vmes so se oglašali zdaj laskajoči se zdaj preteči vzkliki voznika, ki je priganjal izmučene konje. Vsled težkega ozračja in napornega pota so bili tako utrjeni, da jih tudi kraguljčki na "dugi" niso več dramili in so začeli klecati.

"Kdaj pridemo vrh grebena?" je vprašal Mihael Strogov voznika.

"Ob eni zjutraj, ako sploh pridemo tja," je odgovoril voznik in dvomljivo zmajal z glavo. "Priatelj, saj vendar nisi prvič v taki nevihti v gorah, kaj ne?"

"Ne, in Bog daj, da bi ne bilo zadnjič!"

"Ali se bojiš?"

"Ne bojim se! Pravim ti pa, da ni bilo pametno odpotovati."

"Mnogo bolj nespametno bi bilo čakati."

"Naprej torej, golobčki moji!" je odgovoril voznik kot mož, ki se ne prepira, ampak rajši poslušaj.

V tem trenutku se je zaslislalo oddaljeno šumenje in žvižganje v dotlejši dovolj mirnem ozračju. Ko se je zabliskalo in takoj nato strahovito tresčilo, je Mihael Strogov opazil nekaj visokih borov, ki so se majali na bližnjem vrhu. Nastal je vihar, ki je podil samo višje zračne plasti. Stara ali slabo ukoreninjena drevesa se niso mogla ustavljati niti prvemu navalu; začela so se lomiti in podirati. Plaz zlomljenih debel je strahovito odskakoval od pečin, se usul čez cesto in se pogreznil v prepad na levi strani dve sto korakov pred taratajko.

Konji so se hipoma ustavili. "Le naprej, golobice moje!" je vpil voznik in pokanje biča se je mešalo z zamolklim grmenjem.

Mihael Strogov je prijel Nadjo za roko.

"Sestra, ali spiš?" jo je vprašal.

"Ne, brat!"

"Bodi pripravljena na vse!"

Nevihita je tu!"

"Pripravljena sem."

Mihael Strogov je komaj zakril taratajko z usnjema zastoroma.

roma. Vihar je zadivjal.

Voznik je skočil s svojega sedišča, planil pred konje in jih prijel za glavo, zakaj vprega je bila v veliki nevarnosti.

Taratajka je obstala vprav na nekem ovinku ceste, kamor se je vihar zaganjal z vso silo. Voz je moral ostati obrnjen tako, da je veter vlekel naravnost proti njemu. Ako bi ga zagrabil od strani, bi se gotovo prevrnil in telebnil v globok prepad na levi strani ceste. Konji, ki so jih sunki vetra potiskali nazaj, so se vzpenjali in voznik jih ni mogel pomiriti. Njegovim laskavim besedam so sledile kar najkrepkejša kletvinja. Tudi to ni pomagalo. Uboge živali, ki jih je plašilo neprestano treskanje in streljanju topov podobno grmenje, so hotele potrgati konopce in zdivjati. Voznik jim ni bil nič več kos.

(Dalje prihodnjič)

Kongresman šiba tujezemske pacifiste

Washington, 28. marca. Kongresman Johnson je danes ostro napadel one tujezemce, ki prosijo za ameriško državljansko pravico, toda nečjejo prisiči, da stopijo v slučaj vojne v ameriško armado. Johnson je povedal, da se namerava narediti v kongresu postava, ki bi enakim tujezemcem podelila ameriško državljanstvo. Ob ogromnem aplavzu zbornice je Johnson kričal, da če je ta dežela dobra, da v njej živimo v miru, mora biti dobra tudi v vojni!

Bolan se obesil

Mike Dak, 2957 E. 126th St., je bil najden obešen v kleti svojega stanovanja. Radi slabega zdravja se mu je omračil um, da je šel v smrt.

MALI OGLASI

Kozel naprodaj
star 30 mesecev, jako čeden, brijten kozel! Vprašajte na 881 Babbitt Rd., telefon KEmmore 2294-J.

Soba se odda
v najem, za enega ali dva fantata. Istotam se odda tudi garaža. Vprašajte na 1121 E. 66th St. (76)

Naznanilo

Članom društva sv. Cirila in Metoda št. 18 S.D.Z. katerih se to tiče, se naznanja sklep društvene seje, da mora vsak plačati društveni asessment, in ako radi brezposelnosti ne more plačati, se mora javiti na društveni seji, in to vsak mesec, dokler dolguje asessment. Ako se tak član javi na seji, društvo založi za njegga. Nekateri to storijo, dočim drugi zanemarijajo, zopet drugi se zanašajo na tajnika, toda se motijo. Tajnik mora dati račune vsake tri mesece. Vsakdo naj si zapomni, da prvo je društvo, potem je pa pičala in drugo. Ako ste suspendirani, ste sami krivi in se ni treba hudovati na tajnika, akoravno vas pozna, pa znajete, da pozna tudi denar, da plačate ob pravem času, in to je do 25. v mesecu, samo ta mese imate čas do 30. marca. Pozdrav—John Widervol, tajnik.

Stanovanje
obstoječe iz štirih sob, se da v najem na 1070 E. 66th St.

Zgubljena denarnica
V soboto se je zgubila denarnica, v kateri je bilo nekaj denarja in važnih listin. Kdor je našel, lahko obdrži denar, samo denarnico in papirje naj vrne v urad "Ameriške Domovine."

Odda se
opremljena soba, prost vhod in porč. Dobi se tudi garaža. Vprašajte na 1086 E. 71st St. (74)

Naprodaj je
candy prodajalna in restavrant. Prodati se mora radi bolezn. Za naslov vprašajte v uradu časopisa. (75)

DID YOU KNOW? - - - By R. J. Scott

Mrtvec na mostu

Za "Ameriško Domovino" priredil M. U.

"La nuit tous les chats sont gris!" (Ponoči so vse mačke črne), je skoro nevljudno pripomnil Gilmartin v opatovem materinem jeziku. "Ne mogli bi razločevati barv v noči. Dokler ne najdem boljše teorije, se bom pač držal te. Razumeli boste, da so bili zlikovci razočarani, ker niso našli načrtov v kovčegu, pa — Oh! Saj res! Kje pa so načrti? Upam, da v blagajni."

"Načrti niso še tu," je odvrnil opat. "Pomočnik očeta Baumgartnerja v Einsiedelnu jih ni še dovršil docela, a čim bodo končani, jih pošlje potomo pošte."

"Ob kateri uri pa prispe navadno pošta?" je razburjeno vprašal detektiv.

"Prva okoli osme ure. Druge pa slede tekom dneva. Brat Gregor bi nam vsekakor lahko natančno povedal uro."

"Hm," je premišljal Gilmartin. "Radoveden sem, kaj bi bilo dostavljeno priporočeno pismo iz Švice — najbrže tekom dneva." Nato je vprašal: "Ali dostavi pismonoša pisma naravnost v samostan, ali le vratarju?"

"Vratar — brat jih sprejme pri vhodu."

"V tem slučaju, ako nimate ničesar proti, bom jutri ves dan in tudi naslednje dni pri vratih, dokler pošiljatev ne prispe. Dostavljal jo bom semkaj sam. Saj imate v samostanu kako varnostno blagajno?"

"Samostanska blagajna se nahaja v sobi očeta prokuratorja."

"Dobro! Načrtov ne smemo spraviti v blagajno. Sedaj, prevzvišeni, sem prepričan, da so tile načrti v zvezi z izginotjem bratov-laikov, katere moramo predvsem najti. Edina pot za to pa je, da ulovimo zlikovce ali pa vsaj katerega izmed njih. Njih početje je dovolj brezupno, da se ne bodo obotavljali vlomiti celo v samostansko blagajno. Ako bodo to skušali, tedaj so v mojih rokah."

Gilmartin je med tem vstal in nervozno hodil po opatovi celici. Obstal je, čim je opat mirno, preudarno spregovoril: "Kaj pa, gospod Gilmartin, ako je bila pošiljatev že ukrajena?"

"Kaj? Kako? O, Bog!"

"Lahko bi vsekakor bila!" je nadaljeval opat. "Mogoče je tudi, da brat Gregor ni bil pri vratih, ko je dospela, pa da jo je sprejel kak drug brat, ki je izginil — brat Denis je izginil drugi — in da je bil napaden sem grede."

"O," je ponavljal brezupno Gilmartin, "O, Bog ne daj!" Trenutno pa se je zasuknil ter gledal opata. "Kako bi pa vendar vedeli, da bodo načrti dospeli po pošti?"

"Ako je vaša teorija pravilna, gospod Gilmartin," je dejal opat, "kako so potem sploh vedeli, da načrti obstojajo?"

Gilmartin je umolknil za trenutek. Nato pa je dejal: "Edini korak na mestu bo, da se jutri prepričamo, ako so vaši zaključki pravilni ter da brzojavimo opatu v Einsiedeln, dali so bile stvari odposlane. Stori bom to sam, prevzvišeni, ter podpisal vaše ime. Istočasno bom tudi poizvedoval na poštnem uradu."

Ko se je Gilmartin kasneje v svoji sobi vlegel k počitku, ni mogel dolgo zaspati. Skoro dvomil je, da je storil pravilno, ko je tako hitro zaključil, da je izginotje bratov-laikov v zvezi z nameravanjem ropom načrtov patra Baumgartnerja. Še v napolsnu je premišljeval o vrednosti patrove iznajdbe. Vedel je, da je oče Baumgartner kapaciteta v brezličnem brzojavljanju. Spominjal se je, kako se je smejal, ko je prvič čul od nekoga časnika dovtipno ime: "Brezlični menih." Tudi mu je bilo iz časopisov znano, da je ta benediktinec iznašel gotove izboljšave v radiotelefoni, potom katerih so bile omogočene brezlične zveze z vsem svetom. Na smeh mu je šlo, ko se je spomnil, da se je vršil prvi pogovor med San Franciscem in Cape Townom baš vsled iznajdb pobožnega benediktinskega očeta ter da je obstojal ta pogovor iz sladkih brezpomembnosti, ki sta si jih imela povedati zaljubljena kino-igralka in igralec.

"Hm — pač znamenje časa!" je nerazločno mrmral že v napolsnu Gilmartin. "Radoveden sem, kateri med njimi je Baumgartner. Jutri moram govoriti z njim —"

Spanec je premagal Gilmartina. — Gilmartin je imel le lahek sen, zato ni čuda, da je poskočil na postelji, čim je začul mogočni glas samostanskega zvona. Vendar je zadovoljno legel nazaj, ko je ob svetlobi vžigalice pogledal na uro ter ugotovil, da je to klic k jutranjici oz. "nečloveško zgodnji 4. uri," kakor je pisal župnik. "Sveta nebesa!" je premišljeval. "Kdo bi pa hotel biti benediktinec! In jaz sem Bogve do kdaj zadrževal opata!"

Kljub temu motenju v spanju je bil Gilmartin pri vzhodnih vratih samostana, ko je ravno jutranje sonce začelo prodirati oblake. Prepričal se je, da je bilo bratu Gregorju, ki je služil za vratarja, že ukazano, da mora pošto izročiti detektivu. Izprašal je brata o možnosti, da bi bil izginil, ko je nesel pošto bratlaik prevzel kako pošiljatev, ali pa da bi bil izginil, ko je nesel pošto od vrtnih vrat v samostan sam. Brat Gregor — močan Francoz, kateremu je jako ugajalo, da detektiv govori tekoče francoski — sicer ni izključeval te možnosti, vendar pa se ni mogel spomniti natančno dni.

"Vidite, Monsieur," je dejal. "Odgovornost nosim jaz in zato smatram za svojo dolžnost, da sem tu, ko prispe pismonoša. Seveda, ako pride pismonoša ob nenavadni uri, nu, potem je zadeva drugačna. Pa celo v tem slučaju, bi moral jaz brata, ki bi me nadomestoval, zamenjati pri vratih — in vsekakor bi mi ta povedal, ako bi bil sprejel kak pismo."

"Vidim," je pritrdil Gilmartin. "Vendar, ali se morebiti ne spominjate, da ne bi bil kdaj kak brat čakal na vas, da ga zamenjate?"

"O, mogoče bi bilo, Monsieur, v slučaju da bi bil brat gotov, da že prihajam iz samostana." Po kratkem molku je pripomnil Gilmartin: "Menim, brat, da vam je znano, zakaj se nahajam tu?"

"Lahko si mislim, Monsieur, ker mi je oče opat naročil, naj odgovarjam vašim vprašanjem ravno tako, kakor bi me on sam izpraševal."

Gilmartin je obmolknil, posebno ker je videl, da je začel brat zopet moliti iz knjige, katero je bil ob njegovem prihodu odložil. Vzel je tudi sam iz žepa neko knjigo ter začel čitati. Odmev korakov je spravil brata Gregorja na noge. Gilmartin mu je sledil počasi k vratom.

"Dobro jutro, brat Gregor!" je čul Gilmartin. "Nekako mrzlo je danes. Ni mnogo pošte danes. Z Bogom!"

"Hej!" je zaklical detektiv za odhajajočim pismonošem, —

"samo trenutek!"

"Da, gospod."

"Ali ste vi listonoša, ki dostavlja priporočene pošiljke?"

"Da, gospod! Ob deseti, včasih pa ob peti uri!" je na kratko odvrnil listonoša.

"Ali ste dostavili kako tako pošiljatev samostanu pretečeni teden?"

Pismonoša je pogledal brata Gregorja, predno je odgovoril. Brat Gregor pa mu je dejal: "Polnoma na mestu, Jurij. Gospod vprašuje po naročilu gospoda opata."

"Tedad je v redu," je vskliknil pismonoša. "Da, gospod, baš oni dan sem izročil tu priporočeno pošiljko — hm, kateri dan je že to bilo — da, saj res, v soboto."

Malo sem se zakasnil. Pa ni brat Gregor sprejel pošiljke, ampak — neki mal plešast brat — nu, saj sem že čul njegovo ime — nu —"

"Mari brat Denis?", je pomagal brat Gregor.

"Denis, da, brat Denis," je hitel pismonoša. "Denis in nihče drug! Tako je!"

"Ali ste zapazil, kaj je brat storil s pošiljko?"

"Da, gospod. Nek drug brat je ravnokar šel proti samostanu, pa je brat Denis zaklical za njim ter mu dal pošiljko. Zakaj pa vprašujete, gospod? Ali se je pošiljka izgubila? Upam, da ne!"

"Nekam so jo založili," se je izgovarjal Gilmartin. "Nihče je ne more sedaj najti, pa sem menil, da pobaram vas, samo da osvežimo ljudem spomin."

"Oho, sedaj razumem. Zbogom, gospod!"

"Še trenutek," ga je zadržal Gilmartin. "Zal mi je, da vas motim pri delu, vendar pa bi se rad prepričal, dali je bila pošiljka ista, o kateri mislim jaz."

Ali ste opazili poštni pečat? Ali je bila velika ali ne?"

"Debela je bila, gospod, debela," je odvrnil listonoša. "In znamke! Nisem jih pogledal natančno, ampak vem, da so bile tuje. Menda francoske — saj večina tujezemskih pisem tusem je francoskih."

"Ali niso morebiti bile švicarske?"

"Nu, pa me imate! Morebiti so bile, morebiti pa tudi ne. Vendar vam pa to lahko povejo na poštnem uradu, kjer imajo seznam priporočenih pošiljk."

"Prav lepa hvala — poizvedel bom tam. In še nekaj: opat me je pooblastil naj vam naročim, da do nadaljnjega ne sprejmete drugega podpisa, kakor tu, brata Gregorja in mojega."

"Zapomnil si bom, gospod! Zbogom!"

Čim se je uslužni listonoša odstranil, se je Gilmartin v zadregi smehljaje okrenil k bratu Gregorju: "Ne vem, koliko ste poučeni o stvari, brat Gregor, vendar vam pravim, da zadeva jako sumljivo izgleda."

"Mislim, da ne vem o stvari, kolikor vi veste, vendar pa se meni zdi vsa stvar v hudo temo zavita."

"Sedaj pa preglejmo, kaj je

med pošto," je dejal nato detektiv.

Brat Gregor je izročil Gilmartinu kakih šest do osem pisem. Ta je glasno čital naslove: "Hm! Don Columba Massey, O. S. B. Znamka irske proste države. Oče prokurator! Dve pismi. Don Avgustin Gortaud! Kdo je ta?"

"Oče pripor, gospod!"

"Ah! Le Reverendissime Pere, Don Bruno Chavasse! Tudi zanj dve! Dobro! Brat Gregor, pisma bom dostavil jaz!"

"Bien, monsieur! (Dobro, gospod)"

Gilmartin je počasi šel po poti do samostana. Nekako brezbržno je držal v roki pisma, a čim so mu na skrivno švigale na cni strani proti gojzdiču na drugi pa proti grmovju v vrtu. "Vse, kakor pripraven prostor za zahrbtn napad! "je premišljeval. "Predvsem ponoči." Obstal je, čim je začel nekako šušljanje za grmičevjem na levi.

"Ah, tu ste!", je začul in koj nato zagledal očeta-gostitelja, ki je prihajal po stezi proti njemu. "Iskal sem vas povsodi, da vas peljem k zajtrku."

"Hvala vam," je odvrnil detektiv, baš sem tudi sam mislil na to."

"Kakor vidim, ste listonoša danes," je dejal oče Massey, čim se mu je pridružil.

"Da, hotel sem prihraniti bratu Gregorju pot."

Oče Massey je bil tiho za trenutek, nato pa je dejal: "Oče navadno sprejema pošiljke in jih vroča."

"Oče opat bo to storil danes," je odvrnil Gilmartin z reskim glasom, bolj reskim, kakor je nameraval, baš ko sta vstopila v klavzuro.

"Obžalujem," se je opravičil menih, ako sem se vmešal v stvari, ki se me ne tičejo."

Čim se je detektiv vsedel za mizo, je položil na njo pisma, a morebiti nalašč ali pa samo slučajno je ležalo pismo za očeta Masseyja na vrhu, tako da ga je slednji lahko videl. Oče Massey pa ni pokazal, da bi je bil opazil. Še med zajtrkom je vstopil opat in na njegovo znamenje se je oče gostitelj odstranil.

"Ničesar danes, prevzvišeni," je poročal po običajnem pozdravu detektiv. "In resnično se bojim, da smo prekasni."

Povedal je opatu, kaj je izvedel od listonoše ter nato oddal pisma katera je opat komaj pogledal.

"Hm," je menil Don Chavasse, "čudno! Zamuda se mi vsekakor zdi sumljiva, vendar je pa mogoče, da se gre za popolnoma drugo pošiljko — kakšni skratčni odtisi knjige v popravo ali kaj sličnega."

"Upam vsaj," je odvrnil Gilmartin. "Poizvedel bom na poštnem uradu."

"Ako mi ne zamerite, kaj boste storili danes?" je vprašal opat.

"Predvsem bom v vašem imenu brzojavil opatu v Einsiedeln. Nato, kakor sem že omenil, pojdem na pošto. In nato, prevzvišeni, bojim se, da bom moral

pritegniti na pomoč — vsaj v gotovem obsegu — krajevno policijo."

Opat Chavasse je skomignil z rameni ter dejal: "Ako morate, pač morate. Storit bi bil moral vsekakor to že jaz koj spočetka. Bojim se, da sem grešil, ker nisem."

Gilmartin je odgovoril z nasmehom: "Vsekakor težko odločiti se, vendar pa, prevzvišeni, jaz si ne bi delal na vašem mestu vsled tega skrbi. Nameravam samo naprositi krajevno policijo, naj pazi na vse tujce, ki bi prišli ali pa zapustili samostansko ozemlje."

"Da bi to lahko z uspehom izpeljali, bi v resnici rabili malo armado," je pojasnjeval opat. "Skoro tri milje je dolga samo pot okoli gojzda. Nadalje je še vse polje, ki meji z drugimi kmetovalci."

"Seveda ne bo lahko," je priznal Irec, "Vendar bomo skušali. Mimogrede, bi želel vprašati: kaka je navada s pismi? Mislim, da jih običajno razdeljuje oče pripor?"

"Da," je odvrnil opat. "V resnici, vidite, bi morali korespondenco cenzurirati. V praksi pa se omejujemo, samo na čitanje pisem novincem, ostala pa razdeljujemo neodprta, seveda ako ne sumimo kake nepravilnosti. Vse to prepustim očetu priporju."

"Vidim, — tedaj —"

V tem trenutku je nekdo potikal na vrata in že je vstopil visok menih, rudečih las in sivih oči. Tresel se je razburjenja.

"Kaj naj pomeni to, oče pripor?" je strogo vprašal opat, "To je vendar —"

"Odpustite, oče opat," se je opravičeval pripor v angleščini, ki je imela lahak tuj naglas, "ampak prepričan sem, da moram takoj javiti."

DOBER PREMOK!
Točna postrežba!
The Hill Coal Co.
1261 MARQUETTE RD.
Start Cimpermanovi preostri
Henderson 5798
FRANK ARKO, zastopnik

VESELICA

bo popolen uspeh, ako jo oglašate v

"AMERIŠKI DOMOVINI"

Društva imajo izjemne cene na oglasihi!

VESELICA

bo popolen uspeh, ako jo oglašate v

"AMERIŠKI DOMOVINI"

Društva imajo izjemne cene na oglasihi!

VESELICA

bo popolen uspeh, ako jo oglašate v

"AMERIŠKI DOMOVINI"

Društva imajo izjemne cene na oglasihi!

VESELICA

bo popolen uspeh, ako jo oglašate v

"AMERIŠKI DOMOVINI"

Društva imajo izjemne cene na oglasihi!

VESELICA

bo popolen uspeh, ako jo oglašate v

"AMERIŠKI DOMOVINI"

Društva imajo izjemne cene na oglasihi!

VESELICA

bo popolen uspeh, ako jo oglašate v

"Kaj pa je?"

Pripor je po strani pogledal Gilmartina.

"Gospod Gilmartin naj vas ne moti. Kaj se je zgodilo?"

"Očeta Baumgartnerja sta baš napadla v gorenjem gozdu dva brata-laika."

"Kaj?" je vskliknil presenečen opat, "Dva brata-laika? Katera?"

"Moral bi dejati: dva moška v redovniški obleki," je pojasnjeval pripor.

"Ne razumem vas."

"Najbolje bi bilo," je pripomnil dobrosrčno Gilmartin, "da oče pripor z vašim dovoljenjem sede ter nam kakor hitro mogoče vse pove."

Opat je prikimal in Oče Gortaud je sedel.

"Podal sem se na vrt," je pripovedoval oče pripor v francoščini, "da se sprehodim, kakor navadno, po zajtrku. Kar mi pride iz gojzda naproti brat Moric Guthrie in oče Baumgartner."

(Dalje prihodnjic)

ZA PRVO SV. OBHAJIL

Predno kupite belo svileno chleko, vence in slajer za vašo deklico, ogledajte si iste pri nas. Sedaj dobite fine svilene obleke pri nas po posebno znižanih cenah in to

od \$3.75 in do \$6.75

Fine slajerje in vence, vredne \$4.50, dobite sedaj pri nas

za samo 95c

Se vam priporočam

BENNO B. LEUSTIG

6424 St. Clair Avenue
Naproti Slov. Nar. Doma

SLOVENSKA BRIVNICA Z DOBRO POSTREŽBO
F. A. GREDECNE
6124 ST. CLAIR AVE.

TREH KOSOV SETI ZA SPREJEMNO SOBO
RASTAVNI VZORCI
PREVLEČENI Z NAJBOLJŠIM JACQUARD VALORJEM
\$39.75

Vorajajte za Mr. Peruška

The Stern Furniture Co.
15428 Waterloo Rd.

V BLAG SPOMIN

TRETJE OBLETNICE SMRTI NAŠEGA NIKDAR POZABLJENEGA SOPROGA IN OČETA

John Milavec

ki je mirno v Gospodu zaspal dne 29. marca, 1929

Križ nam sveti govori, da vid'no se nad zvezdami, čakajoče v sladki nadi, da Bog nas zopet združi bo.

V tihem gribu bivaš tam, poleg sina svojega, rešena sta truda in trpljenja; plačilo Bog naj Vama podeli!

Priporočava ga vsem v blag spomin in pobožno molitev! — Žalujoci:

Louise Milavec, soproga; Jennie, hčerka.

Cleveland, O., 29. marca, 1932.

Najnovejša slika predsednika nemške republike, Hindenburga, ki je dobil nominacijo pri primarnih volitvah. 10. aprila se vrše glavne volitve in takrat se bo odločilo med Hindenburgom in Hitlerjem, vodjem nemških fašistov.

STATEMENT		No. 179	
CREDIT		PAYMASTER'S CHECK	
Date 3/29/32		Columbus, Ohio	
To the order of		\$ 1.00	
Total Credits		DOLLARS	
Total Debits		Payment for labor performed for preceding half month, as per statement shown on margin.	
Total Balance		THE HUNTINGTON NATIONAL BANK COLUMBUS, OHIO	
		The Hocking Valley Mining Co.	

"Kdo bi ne šel na štrajf, če dobiva take čeke za svojo plačo," je rekel premogar časnika premogarskega poročevalcu v Nelsonville, O. Premogar je naložil 53 ton premoga, za kar je zaslužil \$28.01 v dveh tednih. Pri kompaniji pa je bil dolžan: v kompanijski prodajalni \$20, za stanovanje \$4, za premog \$3 in v pogrebni sklad \$1, skupaj \$28.00. Torej je dobil premogar preostanek, to je en cent plače. S tem centom naj potem premogar skrbi za eventualna zdravila, za obleko zase in za otroke in za šolske potrebščine otrokom.